

Crisis helpt bij voldoen aan Urgenda-vonnis

Het kabinet heeft aangekondigd hoe het gaat voldoen aan het Urgenda-vonnis om de uitstoot van CO₂ te verminderen.

Door onze redacteur
Hester van Santen

AMSTERDAM. De coronacrisis geeft het kabinet een jaar meer tijd om aan de Urgenda-eis te voldoen, zo scherp daalt de CO₂-uitstoot door de recessie. Dat was nooit de bedoeling toen de rechter in 2015 uitspraak deed in de baanbrekende klimaatzaak, maar het is wel de praktijk. Vrijdag kondigde het kabinet vanwege het Urgenda-vonnis een pakket maatregelen aan dat zodra het effect van de crisis tegen 2021 wegebt, moet zorgen voor blijvende klimaatwinst.

Zo zal eind 2020 de uitstoot van broeikasgassen 25 procent minder zijn dan in ijkjaar 1990, verwacht het kabinet. Minister Eric Wiebes (Economische Zaken en Klimaat, VVD) schreef vrijdag expliciet dat die verbeteringen „structureel” moeten zijn. „Ook in 2021 en de jaren daarna” moet de uitstoot zo laag blijven.

Een „uitstootplafond” voor drie van de vier kolencentrales is het meest ingrijpende besluit. De in 2015 en 2016 geopende kolencentrales in Eemshaven en op de Maasvlakte zullen daardoor vanaf volgend jaar grotendeels uit bedrijf gaan. Volgens recente berekeningen zouden de centrales dan op nog maar 25 procent van hun vermogen werken. Wiebes zei vrijdag in een toelichting dat het plafond wettelijk wordt vastgelegd.

Oude koelkasten

Daarnaast voert het kabinet een reeks andere vergroeningsmaatregelen door, in met name de industrie, de landbouw, en in steden en dorpen.

Zo wordt verduurzaming van huurhuizen meer gestimuleerd. Er komt ook een retourpremie voor oude koelkasten. Een deel van de maatregelen, vooral die in de landbouw vermindert ook de stikstofuitstoot. De meeste maatregelen zullen in 2021 van kracht worden.

De coronacrisis biedt het kabinet nu een uitweg uit een situatie die twee maanden geleden nog onoplosbaar leek. In december werd het vonnis bekrachtigd door de Hoge Raad, terwijl dit kabinet en het vorige toen nog slechts beperkt maatregelen hadden genomen.

De trend naar beneden wordt ingezet door deze maatregelen

Marjan Minnesma Urgenda

Milieuorganisaties reageerden vrijdag overwegend positief op de plannen. „Ik denk dat we blij moeten zijn dat het kabinet probeert de rechtsstaat in ere te houden, dit is een heel grote stap”, zegt directeur Marjan Minnesma van Urgenda. „De trend naar beneden wordt ingezet door deze maatregelen.” Greenpeace noemde het pakket in een persbericht „goed nieuws”, maar vindt dat de kolencentrales gesloten hadden moeten worden.

De kosten van de nu aangekondigde maatregelen zijn volgens het kabinet „fors”. De eigenaren van de drie kolencentrales (de Duitse bedrijven Onyx, RWE en Uniper) kunnen rekenen op „passende nadeelcompensatie” voor hun gederfde inkomsten. Overigens is een van die centrales, die van Onyx op de Maasvlakte, al sinds januari ernstig defect.

Het kabinet maakt geen extra over-

heidsgeld vrij voor de klimaatmaatregelen. Minister Wiebes zei vrijdag in een toelichting dat het maatregelenpakket „mkb'ers en huishoudens geen extra geld zal kosten, maar een steuntje in de rug zal geven”, zoals door een lagere energierekening.

Reductie van 11 miljoen ton

Deze nieuwe maatregelen, plus enkele eerdere ingrepen, zorgen volgens het kabinet voor een structurele vermindering van de uitstoot met ruim 11 miljoen ton broeikasgassen. Of dat realistisch is, is moeilijk te zeggen. Geen van deze plannen is door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) doorgerekend.

In december schatte het PBL dat het kabinet de uitstoot van broeikasgassen nog in 2020 met 10 tot 11 miljoen ton extra zou moeten reduceren om met enige waarschijnlijkheid aan de eis van de rechter te voldoen. Er restte toen zo weinig tijd, dat het in een normale economie met een normaal wetgevingstraject onmogelijk leek om op tijd in te grijpen. Tegen sluiting van meerdere kolencentrales, een ingreep die volgens onderzoeksbureau CE Delft goed is voor 9 miljoen ton minder CO₂, had minister Wiebes zich steeds verzet.

De huidige dramatische economische situatie leidt echter alsnog tot klimaatwinst in die orde van grootte, blijkt uit een analyse die het Planbureau voor de Leefomgeving vrijdag publiceerde. Een zware economische crisis waarbij het bbp in 2020 met 5 procent krimpt, leidt volgens een eerste, zeer onzekere raming van het PBL tot 13 à 15 miljoen ton minder uitstoot. Het Internationaal Monetair Fonds houdt voor Nederland al rekening met een krimp van 7,5 procent.

„Zodra we meer kennis hebben over de coronacrisis kunnen we nog een keer kijken naar de omvang van de maatregelen”, aldus Wiebes. Dat doet het kabinet in het najaar.